

Little Trouble Girl

Mette Moestrup i hvid boks

TEKST *Susanne Christensen*

FOTO *Sacha Maric*

*If you want me to
I will be the one
that is always good
and you'll love me too
But you'll never know
What I feel inside
That I'm really bad
Little trouble girl*

«Little Trouble Girl», Sonic Youth
– *Washing Machine*, 1995

▼ Mette Moestrup ligner Adam Ant, og det er ikke engang sjovt. Noget har ramt hende, hun har været i karambolage med et klapbord, siger hun, på vejen i toget til Århus, og nu prydes hendes ansigt af et langt, hvidt plaster. Vi er på Testrup Højskole i anledning af Montana Litteraturpris, noget så usandsynligt som en stor litteraturpris (100.000 danske kroner), sponsoreret af et møbelfirma. Vi ved det ikke endnu, men om to dage deles prisen ud til den unge poet Lars Skinnebach, indtil videre sidder vi i de trygge højskoleomgivelser og hører Moestrup (prisvinder fra 2007) fortælle om en litteraturfestival som fik stor betydning.

I august 2001 afholdtes In the Making-festivalen i København, en ambitiøs affære, hvor en lang række – primært nordamerikanske – poeter fremtrådte for et dansk publikum, mange af dem for første gang: Charles Bernstein, Lyn Hejinian, Keith Waldrop, kanadiske Anne Carson, Juliana Spahr, og så videre, listen er lang. Der findes få spor af festivalen på nettet, det er lige i vippepunktet før det bliver almindeligt at optage alt, blogge alt, dokumentere alt, men der findes dog en stribe oversættelser som udkommer i forbindelse med festivalen. Moestrup forsøger sig med en kortfattet beskrivelse af L=A=N=G=U=A=G=E-poesi, som specielt er associeret med Bernstein og en del af de øvrige tilrejsende poeter, en formelt så vel som politisk radikal poesi som voksede frem i løbet af de sene 1960ere, og som på tidspunktet for festivalen er stort set ukendt i Norden. Moestrup fortæller om sit første møde med Juliana Spahr, det første Spahr siger til hende er: «So, which countries did you colonialize?» Spørgsmålet om oprindelse er akut i Spahrs poesi, og skal snart også aktualisere sig i Moestrups.

Festivalen er en success, og der etableres relationer på flere planer, dansk poesi ser aldrig helt ud på samme måde igen, i hvert fald er det tydeligt, at noget har ramt visse skrivende ganske hårdt, næsten som et paradigmeskifte. Sociale bånd etableres også, og disse skal snart rammes af noget også, ganske hårdt. Få uger efter festivalen – den 11. september 2001 – strømmer panikslagne rapporter på kryds og tværs mellem landene. Senere skal USAs invasion af Irak i 2003, som følge af angrebene på World Trade Center, sætte alt på spidsen; sproget er under pres, flere af de universitetsansatte amerikanske poeter føler sig aflyttet når de taler i telefon med udlandet, og Spahrs spørgsmål vokser sig om muligt tungere: «So, which countries did you colonialize?»

Mette Moestrup

F. 1969, i Århus, Danmark. Forfatter; cand. phil. i litteraturhistorie fra Aarhus Universitetet. Har i flere år jobbet som lærer ved Forfatterskolen, og i tillegg til fjorårets *Jævnet med jorden*, fått utgitt en fagbok om Rilke, to barnebøker og tre diktsamlinger. Utkom i 2009 med *9 dikt om begjær* (Flamme Forlag); gjendiktet av Kristine Næss. I 2007 vant hun Montanas Litteraturpris for diktsamlingen *Kingsize*.

Moestrup debuterede før *In the Making* med digtsamlingen *Tatoveringer* (1998), men træder måske tydeligst frem i de efterfølgende *Golden Delicious* (2002) og *kingsize* (2006). Digtene er som snuskede, ekspansive tankespor, forfatteren rydder ikke op efter dem, hun lægger altid åbent ud som deres tilblivelsesproces – helt modsat en mere stram modernistisk æstetik som fx den såkaldte 80er-poesi stod for, med Søren Ulrik Thomsen i spidsen. Som Ida Börjel formulerer det i *Audiatur – katalog for ny poesi* (2007): «[Digtene] poserer ikke med solside mot publikum.» Moestrup placerer sig centralt – både i dansk og nordisk sammenhæng – i en begyndende vending mod en konceptuelt orienteret poesi som er teoretisk velinformeret (postkolonialisme, queerteori, kunstteori) og aktivistisk indstillet, men som samtidig er uhørt sprælsk og humoristisk: Man er vild med populærkultur og de muligheder som åbnes i kraft af Internettet, så som Google-cut/up, hypertext og så videre.

Både litteraturen, det hav af tekst som findes derude, og identiteten (mindet) opfattes som et tekstbaseret råmateriale som kan bearbejdes endeløst. Hukommelsesprocesser er lige så eksplicit til stede i poesien som bearbejdningen af anden litteratur. Der klippes i bøger, bl.a. i langdigtet «Primitivt, privat» som afslutter *kingsize*, et digt som er blevet til udfra visse formelle begrænsninger som forfatteren har pålagt sig, og som svar på grønlandsfarer Knud Rasmussens *500 Leverage, gamle Ord og Varsler* (1979). Omskrivningsprocessen viser skriften som en slags læsning, som en kildekritisk praksis. Digtet bliver således til en undersøgelse af de postkoloniale implikationer en dansk poet mærker sig under et visit på en grønlandsk poesifestival.

Både problematikker og arbejdsmetode er genkendelige i den nyeste *Jævnet med jorden* (2009), en bog uden officiel genrebetegnelse, men mistænkelig lig en fragmentarisk roman i formmæssig familie med Lyn Hejinians *My Life* (1980) og Anne Carsons *Autobiography of Red: A Novel in Verse* (1998). Det som er jævnet med jorden er en gammel vandmølle som har været i jeg-personens slægts eje gennem flere generationer. Vandmøllen er bygget i bindingsværkstil, en karakteristisk dansk byggestil som ses i alle ældre landsbyer; hvidkalkede vægge med sortmalede bjælker som – så at sige – binder værket sammen.

Hos Moestrup er signifikantens frie spil aldrig langt væk, forflyttelser ord imellem foregår ofte via lydelig lighed, således er det vidunderlige ord «bindingsværk» da også virksomt i langt flere betydninger. Det er bindingen til kæresten Morten og til matriarkatet, til Mor og Mormor og Mormor To, Mormors tvillingsøster, det handler om, lige så vel som den besynderlige binding til *stedet*, til vandmøllen, hvor omkring vandet bobler og bølger og drypper og fosser; kilden over alle kilder. Vandmøllen er den perfekte oprindelighedsmyte, og alle jeg-personens formødre rammes hårdt når den jævnes med jorden. Men lad os spole lidt tilbage, for allerede i *kingsize* behandles moderrelationen. Det lyder i digtet «Til rotterne/ roser» således:

*Men så tænker jeg på rotter: tre
for at være præcis.
Mor slog den første ihjel*

*med en forhammer på min ni års fødselsdag.
Den peb, hun slog hårdt, den peb
ikke mere, hun slog hårdere og hårdere, som om intet, selv ikke jeg
kunne standse hende: Mor, den er død. Den er død, mor.
Kraniet var knust, øjnene svuppet ud, også knurhårene
sad helt forkert. Og bagefter gik hun i bad.
Lynede sin brune velourdragt ned,
trådte ud af den. Hun. Som ud af en ham
og op i et dampende kar.*

I *Jævnet med jorden* lyder fortsættelsen – eller variationen – som følger. De understregede ord danner iøvrigt såkaldte *tag clouds*, en slags ordoptælling som følger hvert fragment, muligvis at forstå som et åbent forslag til en alternativ, ikke-lineær læsning.

*I nat drømte jeg om en rotte med pels så blond og blød som en
babybørste. Jeg holdt den i hænderne, den så på mig med sine
røde øjne og peb «gid, du aldrig slipper ...» – så var det at Mor
kom ilende i sin hvide natkjole, tog rotten, som peb «miig», og
kastede den mod muren, så blodet sprøjtede på bindingsværket,
bolmullen.*

Som i Sonic Youths sang «Little Trouble Girl» om en næsten ubrydelig alliance med en forbilledlig mor som lærer pigen alt om at fremtræde kvindelig, en mor som sætter foden ned når denne lokkende kvindelighed i sidste ende fører til pigens afsked med hende. Rotten kan være kæresten Morten og scenen med Moren kan være en slags urscene, hvor den falliske Mor træder straffende ind. Men scenen er også en af mange i en række af udbrudsforsøg, et jeg bevæger sig fra binding til binding, ledende efter et eget rum. Og dette rum findes, i *Jævnet med jorden* hedder rummet «hvid boks» og er et stort set tomt, hvidmalet rum, et arbejdsrum i hvilket der skrives. Teksten bliver da til en undersøgelse af grænserne for frihed, og det mulige frirum som kunsten, skriften, kan repræsentere. Om hvid boks lyder det:

*Det gælder fx ikke, at jeg har brug for hvid boks, i det mindste
indtil jeg er færdig med at udlette min indre bindingsværks-
struktur og få samlet brudstykkerne til en kollage. At jeg para-*
*doksalt nok er bundet til hvid boks, fordi jeg ikke er bundet til
hvid boks.*

Parallelt med det personlige frigørelsesprojekt – bearbejdningen af minder – løber en litteraturvidenskabelig undersøgelse, og det er denne undersøgelse som låner sit struktureringsprincip til *Jævnet med jorden*. Den danske præst og forfatter St. St. Blicher (1782 – 1848) skrev i 1824 *Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog*, en fiktiv dagbog om en kvindeskæbne baseret på den autentiske beretning om den adelige Marie Grubbe og dennes *fall from grace*. Relationerne til Blichers tekst er mange og intrikate, bl.a. er begge bøger delt op i 68 fragmenter. Blicherteksten er på en måde moderteksten som omskrives, moderskabet som *bordes*, tages over af piratforfatteren.

Vi hører historien om hvordan den unge jeg-fortæller som studerende overnatter i den gamle vandmølle mens hun funderer over en skoleopgave om Blicher med titlen «Den faldne kvinde i et dekonstruktivt perspektiv» – men hos Moestrup er metoden altid todelt, den er videnskabelig og sanselig. Som det lyder i digtet «Rød grapefrugt» i *kingsize*, hvor det er en frugt som der forskes i: «Jeg taler med dig, som jeg taler om, i munden.»

I *Jævnet med jorden* kredser alt – som nævnt – omkring vandmøllen, dens værdi som *anker*, så at sige, og dens brutale udslettelse. Vandmøllen er *the real*, et helt konkret sted som samtidig fungerer som et metaforisk billede på hvad det vil sige at være bundet til noget og nogen. Vandmøllen besøges i mindet, og vi hører om Mormor og Mormor To (en slags *comic relief* for denne læser som ikke kan lade være med at se to slagkraftige, ældre kvinder som Patty og Selma, Marges ældre tvillingsøstre i *The Simpsons*) og diverse måder hvorpå de lærer den unge pige om livet. Men vandmøllens status er langt fra evig. Sent i bogen findes udskrifter af båndoptagelser af Mormors stammende stemme. Mormor To er senildement og indlagt på en institution, og det bliver tydeligt at disse kvinders minde er ved at svækkes. En del fragmenter fra diverse ældre bøger bryder også ind i teksten og er del af det hastigt blegnende kildemateriale.

Og nu er der intet tilbage, de ser det med deres egne øjne. Ground Zero, jævnet med jorden. Fragment nummer 24 består af en lang liste over alle de træf på Google som indeholder ordene «jævnet med jorden». Blandt disse findes selvfølgelig referencer til både World Trade Center (jævnet med jorden i 2001) og til Ungdomshuset på Jagtvej 69 i København (jævnet med jorden i 2008), sidstnævnte et alternativt frirum, hvor unge mennesker selv styrede aktiviteterne, på gadeplan en slags sidste rest af den anarkistiske ånd fra ungdomsoprøret i 1968. Spørgsmålet er hvad der bliver tilbage, når den sidste rod (om den så er nok så imaginær) er trukket op.

I tilknytning til den gamle vandmølle findes også en god gammeldags spøgelseshistorie, en trist historie om ungdommelig hjertesorg og almen hjemløshed. En aften i hvid boks dukker en tekst på mystisk vis op på skærmen, skrigende neongrøn på sort baggrund, som på en anden gammel Commodore 64, den starter således:

1. *Det skal være nat, og der skal være sne, og det skal sne. Gå ud i haven i den hvide natkjole. Fald.*

2. *Det skal være nat, og der skal være sne, og det skal sne. Så ud i haven i den hvide natkjole. Fald. Rejs dig op. Fald.*

3. *Det skal være nat, og der skal være sne, og det skal sne. Gå ud i haven i den hvide natkjole. Fald. Rejs dig op. Fald. Rejs dig op. Fald.*

Teksten udgør det afsluttende fragment i bogen, og består af et brutalt og meget dystert svar på hvad der muligvis er tilbage. Den sidste tekst er en slags spøgelsesperformance opdelt i 69 fragmenter, som en slags *50 ways to leave your lover* udført af performancekunstneren Marina Abramović, blødende og tænderskærende: Den ene instruktion efter den anden i hvordan en kvinde kan lade sig falde. Monumentet – vandmøllen – er borte, og således også jeget som stabil enhed; væren er blevet til en slags selvskadende, performativ spøgelseseksistens. Måske dette er omkostningerne for frihedslængslen, trangen til at gøre sig fri af alle bindinger? Moestrup fortsætter sit poetiske projekt, men med *Jævnet med jorden* tilføjes en hel del mørke toner. Modtagelsen i Danmark har hidtil været optaget af hvor festlig Moestrups poesi er, med den nye bog bliver det tydeligt at der også findes omkostninger.

Mette Moestrup
Tatoveringer
Gyldendal, 1998

Mette Moestrup
Kingsize
Gyldendal, 2006

Mette Moestrup
Jævnet med jorden
Gyldendal, 2009

Mette Moestrup
9 dikt om begjær
Flamme Forlag, 2009

Mette Moestrup
Golden delicious
Gyldendal, 2002

Mette Moestrup
Ti grønne fingre
Gyldendal, 2007

Mette Moestrup
Hvad siger sneugleungen Ulla?
Gyldendal, 2009